

Napiše se, kaj kaka oseba ali reč dela ali kaj se ji dela ali godí.
Kaj dela učitelj, kaj učenec ?

Kaj dela kmet, pastir, konj, vol, ptič, seme in kaj se mu dela ali godí.

Učitelj podučuje, pripoveduje, kaže, piše, števili, risa, bere, sprahuje, poje, moli, hvali, graja, opominja, kaznuje.

Učenec pazi, bere, piše, števili, risa, poje, moli, govori, zapomnuje, odgovarja, premišljuje, uboga, stoji, sedi, molči, razgraja, nagaja; pa je pohvaljen, grajan ali kaznovan.

Kmet gnojí, seje, vlačí, kosi, poklada, vprega, vozi, sprega, naklada, kermi nastilja, seka, koplje.

Pastir goni, pase, zavrača, poje, žvižga, poka.

Konj, vozi, nosi, dela, zoblje, koplje, herčí, razgetá; ga vpregajo, izpregajo, podkujejo.

Vol orje, vlačí, vozi, se pase, muka, prežvekuje; ga prodajo, pobijejo . . .

Ptič poje žvergoli, leta, gnjezdi, sedí, vali, pobira; ga lové.

Seme se poseva, kali, zelení, vrašča, se poruší, pogunjje, pozebe.

Napiši, kaj dela mizar, tesar, zidar, kovač, krojač, čevljar, mlinar, kosec, žanjica, terica, plevica!

Napiši, kaj vse delaš čez dan!

Kaj delajo tvoj oče, tvoja mati?

Čegavo orodje so vile in grablje? Čegavo orodje so škarje in šivanka?

(Dalje prih.)

Šolsko obzorje.

Iz Borovelj. V Borovljah, so nedavno imeli nekateri učitelji in šolski možje zbor, pri katerem se je med drugim tudi o tem posvetovalo, naj bi se v slovenskih šolah že prvo leto pričelo s pomočjo nemškega abecednika podučevati. Ne vemo, ali bi bolj stermeli nad to pedagogično nespametjo, ali pa obzalovali slovenske otročice, katerim bi se na ta način zabranjeval vsakojaki duševni napredek. Ali je glavni namen ljudskih šol na slovenskej zemlji drugačen kakor na nemškej? Nimajo naše šole ravno tisti namen kakor šole drugih narodov, namreč mladino tako zrediti in podučiti, da boše s pridobljenimi nauki sebi in svojim bližnjim na srečo in korist? kako pa hočete s ptujim jezikom to doseči? Ali ste pri tem posvetovanji res imeli pred očmi duševno razvijanje mladine, ste li ozir jemali na dotične šolske postave, ki vsakemu narodu priznavajo otroško odgojo v maternem jeziku? Mislili smo, da smo se popolnoma iznebili tistih starih šol, v katerih so se slovenski otroci z nemškimi pripomočki, kakor škorcei v tičniku, z velikim trudom in terpinčenjem naučili blebetati nekaj nemških besedi, katere so potem, kakor hitro so imeli šolo za seboj zopet pozabili. Vidimo pa, da hočejo naši novi pedagogi kreniti na staro pot, ki so jo že stari uč-

telji za krivo in škodljivo spoznali in zavergli. Iz omenjenega posvetovanja je razvidno, da učitelje, ki so ta nasvet stavili, ni vodilo drugega kakor strast po ponemčevanju in morda želja, dopasti takim gospodom, ki svojo pedagogično nevednost hočejo s tem zakrivati, da v enomer vpijejo: nur deutsch! nur deutsch! — H koncu pa ne moremo zamolčati tudi tega, da več v šolstvu izvedenih mož, katere sicer ne moremo šteti med naše prijatelje, začenjajo gnjusiti se nad tem počenjanjem z ljudsko šolo.

(»Besednik.«)

Iz Budanj. (Kaj sem tū in tam doživel.) Dokončavši l. 1862. preparandijo čakal sem težko dneva, ki mi bo prinesel veselo vest, da so me postavili za ljudskega učitelja.

Postavljen sem bil za učitelja, cerkvenika in orglavca v Bégunje pri Cirknici na Notranjskem.

Če pravim, da smo pred desetimi leti učiteljski pripravniki, doveršivši šole, težko naproti gledali dnevu, ki nam bo prinesel službo, vedi ljubi bratec, da se temu ni kar nič čuditi; kajti pred nekoliko leti ni bilo izpraznjenih šol na Kranjskem 17 podučiteljskih in 16 učiteljskih služeb, ampak g. višji ogleda ljudskih šol je zavernil marsikoga, ki se mu je v svoji ponižnosti priporočal za kako podučiteljsko službo, z besedo: „Mi je žal, da vas ne morem uslišati, vse je polno, učiteljev ostaja!“

Čudil se je sicer nekdo v l. »Novicah«, kam so šli ovi učitelji, ki so po besedah g. Z. bili odveč, ali če pomislimo, da se je v minulih 2 letih 22 učiteljev in učiteljic preselilo na Štajersko, 4 pa na Koroško, in če pomislimo, da sedaj učitelju dokončavši preparandijo ni treba leta in leta čakati, da postane poučitelj tū ali tam, kjer bi mu bilo tesneje, kot na pripravnišnici, kajti če mu je v eni deželi pretesno, preseli se v drugo i. t. d. Vidi se tedaj zakaj učiteljev vedno bolj in bolj pomanjkuje.

In kakor reči stojé, bode jih še bolj primanjkovalo, kajti „pogled v prihodnost“ ni nam nič kaj vesel.

Gospod duhovnik, izročivši mi dekret; govori mi besede, ki so me zeló, razveselile in potolažile: „Tukaj je vaš kruh“, pravi moj dekret v roki deržéč, »služba v B. je prav dobra; žive! boste kot tič!« —

Nikoli bolj vesel kot danas stopim v rojstno hišo, kjer so me domači kot nastopnega učitelja pozdravili. Dan na dan prepisujem potem Riharjeve napeve, kajti sekiric (not) imel sem malo, denarjev pa še manj, da bi se jih bil nakupil, a sekiric mi bo kmalu treba rabiti, kajti 19. nov. mislim nastopiti učiteljestvo i. t. d. na odločeni mi službi. Podvojim pisarijo, da bi si več tvarine pripravil. Čas hiti še posebno pa takrat, kedar ima človek zapustiti rojstno hišo in mile domače kraje, ki mu toliko mladostnih spominov budijo v mladem sercu, zapustiti domači kraj morda za — zmiraj. — 20. nov. sem že v B., in 21. — bil je petek — stal sem prvič pred ljubimi otroci (bilo jih je okoli 92) v šoli. Kar sem dolgo želel, zgodilo se je. Bil sem tedaj učitelj nade-polne mladine.

Občutkov, ki je občuti učitelj, stopivši prvič v šolo med roj otrok, ni mi treba popisovati, kajti kaj tacega skušil je že slednji moj sobrat na šolskem polji; in sej se kaj tacega dá tudi bolj občutiti nego popisati. —

Gospod duhovnik, skušen, že priletan mož, gré z mano v šolo, ter je o tej, zame toliko imenitni éri govoril otrokom blezo tako-le:

»Otroci! tukaj so vaš novi učenik. Radi ste imeli prejšnjega g. učnika, mislim, da boste tudi temu gospodu prijatelji, ter da jim bote prijaznost

skazovali. Glejte, gospod so še mladi, bojo tem več veselja imeli z vami, ako bote pridni. Ubogajte radi, kar vam bodo naročevali. Ljubite jih, kakor ljubite doma očeta in mater. No, sej pa tudi vem, da bote pridni, in jih radi vbogali; saj tudi mene radi slušate. Če očeta in mater radi vbogate zato, ker so vaši dobrotniki, ker od njih ste do slej vse prejemale, tako vedite, ljubi otroci, da so dobri učenci vaši veliki dobrotniki, ker oni vam skerbé za dobre nauke, ki vam bodo kar veliko koristili za sedanje in prihodnje življenje, ako si jih bote hotli v prid obrniti. Lepih naukov vam ne more pokončati, ako sami nočete, nobena reč; denarje vam more vzeti hudobni človek, toda lepih naukov pa vam ne more vzeti, ako sami nočete. Torej otroci, še enkrat rečem: ljubite g. učenika, ker oni so vam velik dobrotnik!

Ravnajte se po njih naukih, in rastle bodete pametni pa pošteni ljudje, ktere vsi dobri ljudje radi imajo, in za ktere je dosti kruha na svetu.

Vi pa, gospod učenik, glejte, kako prijazno vas pogledujejo otročiči, glejte, kako željni so, skoraj lepih naukev slišati iz vaših ust. Izročujem vam torej malo čedico, bodite ji skerbni in mili pastir. Odgajajte iz teh otročičev soseski dobrih gospodarjav in gospodinj; državi zvestih in pogumnih deržavljanov, cerkvi pa dobrih kristjanov. Da pa bote mogli vašo imenitno in težko nalogo dobro izvršiti, zato vas prosim, obrnite se k Bogu za potrebno pomoč in blagoslov. Kot bi bilo vse kmetovo delo in trud zastonj, ko bi Bog o pravem času dežja in solnca ne dal, ravno tako bi bilo prazno vaše poučevanje brez blagoslova iz nebes.

In tako bodite mi pozdravljeni, ljubi gospod učenik, moja desna roka, Vi mi bote pomagali, da koristimo vzajemno izročeni nam mladini! —

Tako in enako me je vpeljal dobri dušni pastir prvi šolski dan zbrani mladini. Da so te besede globoko segale v serca pri mladini in tudi pri meni, to čutil sem še dolgo potem, ko je blagega pastirja že črna zemlja krila, kajti ni mi bilo dano z gosp. G. dolgo čez eno leto na blagor mladine skupaj delovati. 25. marca l. 1865. zagrnil je hladni grob zvestega hlapca Gospodovega. Bodi mu zemljica lahka! —

Če je učiteljski stan težak temu, ki je že več let posvetil v to, da se je ukarjal z nevkretno mladino, koliko težje je pač novincu orati na terdem in pustem šolskem polji. Začetek težak je povsod, še posebno pa v našem učiteljskem stanu. Iz teorije pa v prakso je majhen a težak korak. Pač bi nekteri mladi, neskušeni učitelji storili boljši, ako bi o prostih urah, posebno ob četertkih obiskovali svoje stare skušene tovarše, in bi se z njimi pomenjkovali o tej ali uni reči, namest da tratijo dragi čas in denar za te in une nepotrebne stvari, ki jim nič ne koristijo.

(Dalje pride.)

Iz Ljubljane. Pri vdovskem društvu so plačali za l. 1873.: Gg. Božič iz Sodrašice, Demšar Karol iz Senožec, Čerin Jožef iz Žir po 6 gl. Poslal je tudi g. Janez Treven iz Oblok na račun 8 gl.

Za „Narodno Šolo“ so darovali: g. g. dr. Kosta iz Ljubljane kot ustanovnik 20 gld., in Ferdo Vigele iz Zilske Bistrice 10 gld. 50 kr.; pristopile so: Šola v Križah pri Trziču (1 gld. 70 kr.), šola v Mošnjah (1 gld.), šola v Šent-Vidu nad Ljubljano (1 gld.), vpisala sta se tudi gg. Jože Kavšek iz Vinice in Petrič Matija iz Planine, Andrej Gerčar in Čateža, Slavko Flis iz Vitanj, Ribnikar Anton iz Dola, J. Šerak iz St. Gotharda, Jakelj Gregor iz Zatične za šola v Zatičini, Ivan Kunšič iz Brezic in šola iz St. Vida nad Ipavo (po 1 gl. — Darovala sta tudi gg. J. Flis, katehet tukaj 2 gl. in Dr. Žagar, dež. blagajnik 5 gl. Šola in učitelj v Horjulu 8 gl., šola v Čemšeniku

2 gl. — Ozirajte se na poziv v »Slov. Narod« št. 36 posebno vse bližje prave ude t. j. šole in učitelje, naj pošljejo po svoje šolsko blago k g. Praprotniku; na izrečene želje sem se povsod oziral, vzlasti ker dosihmal še lahko storim, da bode tudi zanaprej še mogoče, za to bodo skerbeli dobroserčni dobrotniki in podpiratelji »Nar. Šole«.

M. Močnik, blagajnik.

— Nove cerkvene skladbe.) Od znanega skladatelja, gosp. Ant. Foerster-ja priporočamo verlo v pravem cerkvenem duhu zloženo skladbo: »Šest Tantum ergo« po 4 gl. in org. ad lib. — veljajo 50 kr. Od tega skladatelja se še dobí: 25 cerkvenih pesem — 80 kr., 2 veliki slovenski maši — 50 kr. Lamentacije in očitanje — 40 kr. Vse pri skladatelju (v seminarji) ali pri J. Giontini-ju ali O. Klerru.

— (Preseljevanje kranjskih učiteljev). Podučitelj v Senožečah, g. Zmrzlikar, k sv. Barbari v Halozah na Štajersko; podučitelj v Ribnici, g. Čop, na nemško Koroško; g. Podobnik, učitelj iz Ljubljane, k sv. Jakubu blizu Celovca, gospodičina Barnas, učiteljska pripravnica iz Ljubljane, tudi na nemško Koroško.

— (Slovenske šolske knjige.) Poizvedeli smo, da je ministerstvo za nauk se odločilo, dati denarno podporo za dve novi slovenski šolski knjigi za gimnazijo: za »slovensko-latinsko stovnico« in za »slovensko-latinsko vadnico«. Obe knjigi ste že spisani po profesorjih gg. Horvat-u in Žepič-u v Novem mestu ter kot šolski knjigi po ministerstvu poterjeni. — Profesor Jesenko-vo »Zemljepisje« se je že začelo tiskati v »narodni tiskarni« v Ljubljani. — Obsegalo bode blizu 30 tiskanih pol in bode do konca meseca junija dogotovljeno.

— Za učiteljsko spraševanje, ki se jutri 16. t. m. začénja, oglasili so se trije učitelji za meščanske šole in ena gospodičina za skušnjo v laškem jeziku; za ljudsko šolo pa se jih je oglasilo 18 učiteljev in 6 učiteljic.

Premembe v učiteljskem stanu na Kranjskem.

G. Matija Hudovernik, učitelj v Šmartnem pri Kranji, postavljen je za terdno v Zasèp na Gorenskem. (Službo bode vendar nastopil še le z novim šolskim letom). G. France Papa, učitelj v Kočevji, je za terdno postavljen.

V II. mestno šolo v Ljubljani sta začasno za podučitelja postavljena g. G. France Bahovec in Anton Razinger.

Razpis učiteljskih služeb na Kranjskem.

Nadučiteljeva služba pri ljudski soli v Trnovem (Dornegg), okrajni šolski svèt v Postojni, do 15. t. m.; v Zalem logu na Gorenskem (že večkrat razpisana), okrajni šolski svèt v Kranji do 16. t. m.

Listnica. G. A. H. v Tr.: anatomske tabele dobé se v c. k. zalogi ljudskih knjig. Kedar jih dobimo, vam jih pošljemo. G. L. A. v Zag.: Učila (Lehrmittel) so našeta v ukazu ministra za bog. in uk od 20. avg. 1870, §. 71. od a — h. (glej učni red v »Uč. Kol.« 1871 str. 69!)

2 gl. — Ozirajte se na poziv v »Slov. Narod« št. 36 posebno vse bližje prave ude t. j. šole in učitelje, naj pošljejo po svoje šolsko blago k g. Praprotniku; na izrečene želje sem se povsod oziral, vzlasti ker dosihmal še lahko storim, da bode tudi zanaprej še mogoče, za to bodo skerbeli dobroserčni dobrotniki in podpiratelji »Nar. Šole«.

M. Močnik, blagajnik.

— Nove cerkvene skladbe.) Od znanega skladatelja, gosp. Ant. Foerster-ja priporočamo verlo v pravem cerkvenem duhu zloženo skladbo: »Šest Tantum ergo« po 4 gl. in org. ad lib. — veljajo 50 kr. Od tega skladatelja se še dobí: 25 cerkvenih pesem — 80 kr., 2 veliki slovenski maši — 50 kr. Lamentacije in očitanje — 40 kr. Vse pri skladatelju (v seminarji) ali pri J. Giontini-ju ali O. Klerru.

— (Preseljevanje kranjskih učiteljev). Podučitelj v Senožečah, g. Zmrzlikar, k sv. Barbari v Haložah na Štajersko; podučitelj v Ribnici, g. Čop, na nemško Koroško; g. Podobnik, učitelj iz Ljubljane, k sv. Jakubu blizu Celovca, gospodičina Barnas, učiteljska pripravnica iz Ljubljane, tudi na nemško Koroško.

— (Slovenske šolske knjige.) Poizvedeli smo, da je ministerstvo za nauk se odločilo, dati denarno podporo za dve novi slovenski šolski knjigi za gimnazijo: za »slovensko-latinsko stovnico« in za »slovensko-latinsko vadnico«. Obe knjigi ste že spisani po profesorjih gg. Horvat-u in Žepič-u v Novem mestu ter kot šolski knjigi po ministerstvu poterjeni. — Profesor Jesenko-vo »Zemljepisje« se je že začelo tiskati v »narodni tiskarni« v Ljubljani. — Obsegalo bode blizu 30 tiskanih pol in bode do konca meseca junija dogotovljeno.

— Za učiteljsko spraševanje, ki se jutri 16. t. m. začénja, oglasili so se trije učitelji za meščanske šole in ena gospodičina za skušnjo v laškem jeziku; za ljudsko šolo pa se jih je oglasilo 18 učiteljev in 6 učiteljic.

Premembe v učiteljskem stanu na Kranjskem.

G. Matija Hudovernik, učitelj v Šmartnem pri Kranji, postavljen je za terdno v Zasèp na Gorenskem. (Službo bode vendar nastopil še le z novim šolskim letom). G. France Papa, učitelj v Kočevji, je za terdno postavljen.

V II. mestno šolo v Ljubljani sta začasno za podučitelja postavljena g. G. France Bahovec in Anton Razinger.

Razpis učiteljskih služeb na Kranjskem.

Nadučiteljeva služba pri ljudski soli v Trnovem (Dornegg), okrajni šolski svèt v Postojni, do 15. t. m.; v Zalem logu na Gorenskem (že večkrat razpisana), okrajni šolski svèt v Kranji do 16. t. m.

Listnica. G. A. H. v Tr.: anatomske tabele dobé se v c. k. zalogi ljudskih knjig. Kedar jih dobimo, vam jih pošljemo. G. L. A. v Zag.: Učila (Lehrmittel) so naštetá v ukazu ministra za bog. in uk od 20. avg. 1870, §. 71. od a — h. (glej učni red v »Uč. Kol.« 1871 str. 69!)